

Bir sosyal medya yalanı nelere gebedir?

İhsan Elhan

<http://www.dunyabulteni.net/kultur-sanat/422460/bir-sosyal-medya-yalani-nelere-gebedir>

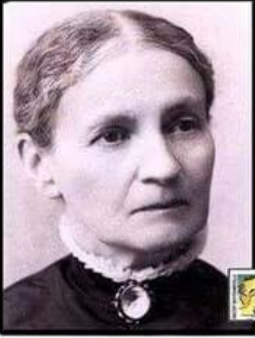
Türkiye’de dolaşan kurgulanmış bir mesaj ile işlenen bilinçaltı mesajında Türkiye’de şu an yaşayan Suriyeliler için, "Bunları kim memlekete soktu. Onlar da bizi arkadan vurmuştu, hatta hastane basıp yaralı askerlerimizi süngüden geçirmişlerdi, şimdi onlar eziyor, bizim askerlerin intikamı alınıyor, oh olsun” algısı oluşturuluyor

Dünya Bülteni/ Haber Merkezi

Boğaziçi Yöneticiler Vakfı Kurucular Kurulu Üyesi İhsan Elhan kendisine sosyal medyadan gelen bir fotoğrafın peşine düşüp insanların dolaşıma soktuğu bazı bilgilerin nasıl kurgulandığını ortaya çıkaran titiz bir çalışma yapmış.

İşte İhsan Elhan'ın kendi ağzından yaptığı çalışmanın detayları...

Herşey üyesi olduğum bir Whatsapp grubunda bir arkadaşın gönderdiği bir fotoğraf ile başladı.

Dr. W.H.T Squires

"HALEP HATIRALARIM"
Adlı kitabından alıntıdır.
1917

"Halep'te hemşirelik yaptığım dönemde, 3 tabur yaralı Türk askerini tedavi ederken,hastaneyi Araplar bastı.Sırayla o yaralılara süngüyle sert darbeler geçirdiler.Öylesine içim yandı ki iki damla gözyaşı içinde sonunda dayanamayıp dışarıya çıktım.Halep'teki son osmanlı askerleride o hastanede arapların Tekbirleriyle öldürüldü.Aynı gün,kudüs düşmüş,ingilizler kudüse girmişti.Şaşkınlık içerisinde Arapların bunu kutladığını gördüm.İnanın hep ön yargıyla yaklaştığım bu insanların uğradıkları ihanetleri hele o hastane'de ölen askerın cesareti beni öylesine etkilemişti ki bu insanlar için günlerce ağlamıştım.."

Fotoğraftaki mesajı okudum. Okudum ama birşey dikkatimi çekti. Bu Hikâye batılı bir kalemin Hikâye si gibi durmuyordu. Kullandığı imgeler, içerdiği duygusallık. Sanki tanıdığımız bildiğimiz birileri bunu bir propaganda metni olarak yazmıştı.

Ortada 3 tabur yaralı Türk askeri vardı, Halep'te bir hastanede tedavi görüyorlardı. İsmi kulağa Amerikalı gibi gelen bir bayan hemşire vardı (resimden öyle anlaşılıyor). Bu hemşire Halep Hatıralarım ismiyle bir kitap yazmıştı. Barbar Araplar hem Müslüman Türk'lerin yattığı hastaneyi basmış, hem de hastanede yatan yaralı ve çaresiz Türk askerlerini tekbirlerle süngüden geçirmişlerdi.

Vay barbarlar, vay hainler. Zaten bizi arkadan vurmuşlardı (Hemen aklınıza bu klişeler geliyor tabii).

Yüksek insani duygulara sahip batılı hemşire ise bu vahşet karşısında bir anne şefkatiyle iki damla gözyaşını içine akıtarak önce bu dayanılmaz hadisenin vuku bulduğu mekandan uzaklaşmış, sonra da günlerce bu kahraman askerlerin arkasından ağlamıştı.

Hatta cesaretleri kendisini öylesine etkilemişti ki ön yargılarından dolayı utanmıştı bile. Haza fazilet ve vicdan timsali bir koruyucu melek. Sanki askerlerin annesi. Türklerin faziletini o bile teslim ve tescil etmiş (Bizi batılılar bile tescil ediyor klişesi ile elinde süngü ve tekbirlerle ağızdan tükürükler saçarak yaralı Türk askerini doğrayan irticacı Arap klişesini de atlamayalım bu arada).

Hikâye fazla kurgusal kokuyordu ve fazlaca tesadüfler bir araya gelmişti. Açıkçası bir Anglo-Sakson yazar için biraz fazlaca vıcık vıcıktı. Yazarın kim olduğunu merak ettim ve kitabı aslından okuyabilmek için araştırmaya başladım.

SQUIRES KİMDİ VE KİTABIN ADI NEYDİ?

Önce www.kitapyurdu.com üzerinde W.H.T. Squires'in Türkçe'de "Halep Hatıralarım" adında bir kitabı yayınlanmış mı onu aradım. Yoktu.

Ardından www.amazon.com üzerinde Squires ve Aleppo Memoirs kelimeleri ile arama yaptım, kitap burada da çıkmadı.

Sonra dünyanın en geniş kütüphanelerinden birisi bünyesinde 48 milyon kitap, 58 milyon el yazması ve çok sayıda çeşitli malzeme içeren ABD Kongre kütüphanesidir, derleme kütüphanesi olarak yayınlanan her kitaptan koleksiyonuna alır, orada arama yapayım dedim. www.loc.gov adresinde Squires ve Aleppo Memoirs kelimeleriyle tarama yaptım.

Allah Allah buradan da çıkmamıştı.

Sağ olsun ekşi sözlük imdadıma yetişti ve kitabın kendisine olmasa bile kitaba ait bir referansa giden ilk ipucunu bana verdi.

<https://eksisozluk.com/w-h-t-squires--5521249> adresindeki makale Squires'in kadın değil erkek olduğuna dair rivayetlerden bahsediyor ve farklı bir Hikâye anlatıyordu. Ancak burada da kitabın adından bahsedilmiyordu. Okurken ekşi sözlük makalesinin içerisinde bir referans buldum. Referans Tosun Saral isimli bir yazarın Düşünce ve Tarih Dergisinin Şubat 2017 sayısında yayınlanan "Kudüs'ü Nasıl Kaybettik" başlıklı bir makalesine ve onun Academia sitesi üzerinden PDF kopyasına bağlantı veriyordu.

(http://www.academia.edu/31866612/Kud%C3%BCs_Nas%C4%B1l_Kaybedildi._How_We_Lost_Jerus_alem_)

Dergi makalesinde geçen çok metin şöyle idi: 1921 yılında Kudüs'e giden Amerikalı Dr. W.H.T. Squires hatıratında Amerikan Hastanesinde Türk yaralı askerlere bakan bir Katolik hemşirenin Türklerin şehri terk ettiğini duyunca Türk yaralılarına tedaviyi bırakarak gözyaşları içerisinde Tanrısına şükür duası ettiğini yazmaktadır.

HİKAYEDEKİ DEĞİŞİM

Tüm Hikâye birdenbire değişip olay Halep'ten Kudüs' gidivermişti.

Hikâye de Dr. W.H.T. Squires hemşire değil erkek bir doktor olmuş ve Hikâye de onun yanı sıra bir Katolik hemşire peydahlanmıştı.

Ancak en önemlisi makalenin derginin 42. sayfasında yer alan bu paragrafında hikâyenin kaynağı olarak 10 numaralı bir dipnota referans vardı.

Dipnotu inceleyince bir kitap referansı buldum: "The Egyptian Expeditionary Force in World War I: A History of the British-Led Campaigns in Egypt, Palestine and Syria (Nov 9, 2010 by Michael J. Mortlock)".

Yani İngiliz'lerin 1. Dünya Savaşında yürüttüğü Mısır, Filistin ve Suriye seferini anlatan bir kitap.

Ancak W.H.T. Squires'in Halep Hatıralarım adlı kitabına hala ulaşamamıştım.

Mortlock'un kitabını doğru isimle Amazon'da aratınca kolayca buldum. Kitap ilk olarak 1933 yılında yayınlanmıştı. Yazarın oğlunun adı da babası ile aynı olup bir üniversitede arşivci olarak çalışmaktaydı. Oğul Michael J. Mortlock babasının kitabını 2010 yılında tekrar yayınlamış ve hatta e-kitap versiyonunu da ürettirmişti. Kitabı 10 USD karşılığında e-kitap olarak hem aldım ve bilgisayarımdaki Amazon Kindle Reader e-kitap yazılımına indirip okumaya başladım.

Bu e-kitabı tarayınca Squires'in adının 5 yerde geçtiğini farkettim. Kitabın referanslar kısmını taratınca Squires'in kitabının adını ise tam olarak buldum:

Peregrine Papers: A Tale of Travel in the Orient, William Henry Tappey Squires, 1923 Baskısı ve 204 sayfa

KİTABIN GERÇEK ADI BULUNMUŞTU

Kitabı tam ismiyle kongre kütüphanesinde arattınca kaydını buldum.

(<https://catalog.loc.gov/vwebv/search?searchCode=LCCN&searchArg=23010503&searchType=1&permalink=y>)

Sonra adı geçen yazarın tüm kitaplarını Kongre Kütüphanesinde tarattım, Halep Hatıralarım adlı başkaca bir kitabı yoktu.

Yazarın Tüm Eserleri:

(<https://catalog.loc.gov/vwebv/search?searchType=7&searchId=7916&maxResultsPerPage=25&recCount=25&recPointer=0&resultPointer=1&>)

Yazar, adından da farkedeceğimiz gibi bayan bir hemşire değil erkek bir doktordu: William Henry Tappey Squires

Yani Squires bayan bir hemşire değil Virginia'lı gezgin ve misyoner bir doktordu.

Kitabın adı da "Halep Hatıralarım" değil "Seyahat Yazıları - Doğuda Bir Seyyahat Hikâyesi" idi. Sonra kitabı tam ismiyle Amazon.com üzerinde arattım ve buldum.

(<https://www.amazon.com/Peregrine-Papers-Tale-Travel-Orient/dp/B01N00BKKQ>)

Evet, 1923 yılında yayınlanmış kitabı Amazon üzerinde bulmuştum. Birkaç eski kitap satıcısı kitabın 1923 yılı baskısını uygun fiyata satmakta idi. 9 Mayıs 2018 tarihinde 20 USD karşılığı kitabı satın aldım ve sipariş ettim. Kitap 18 Mayıs 2018 tarihinde elime geldi. Heyecanla açtım ve baştan sona taradım. İngilizcesi bu metinlere yetmeyen okuyucular için ilgili bölümlerin tercümesini de ekledim

Yazarın 1. Dünya Savaşı sırasında ve Kudüs'ün düşmesi sonrasında kaleme alıp 1923 yılında yayınladığı bu kitapta çok ama çok ibretlik ifadeler buldum. Okuduklarım bu günümüze ve hatta şu anda içinde yaşadığımız olaylara o kadar hitap ediyor ki inanamazsınız.

Toplam 90 USD harcadım. W.H.T. Squires'in 1923'te basılmış kitabını fiziksel olarak getirttim. Mortlock'un kitabını Amazon'dan E-Kitap olarak satın aldım. Yine çoğu aynı yıllarda basılmış 300'e yakın kitabı da aylığı 10 USD olan bir sisteme abone olarak taranmış PDF olarak indirdim. Daha doğrusu sistemde bizi ilgilendiren o kadar ilginç kitaba rastladım ki, rastlamışken indirip bir kenara atayım dedim.

Misyonerlik, Malta Şövalyeleri, Tapınak Şövalyeleri, Kudüs, İngiliz Casusu Lawrence, Siyonizm'in tarihi ve Filistin'deki faaliyetleri, 1. Dünya Savaşı ve Türkiye hakkında 1800'lerin sonu ve 1900'lü yılların başında çok azı da yakın tarihte yayınlanmış 300'e yakın kitabı nasıl göz ardı edebildim (Bilgi için not: Osmanlı'nın son yıllarında (1800-1918) batıda yazılan kitaplarda ülkemizden Osmanlı İmparatorluğu olarak değil genellikle Türkiye olarak bahsediliyor.)

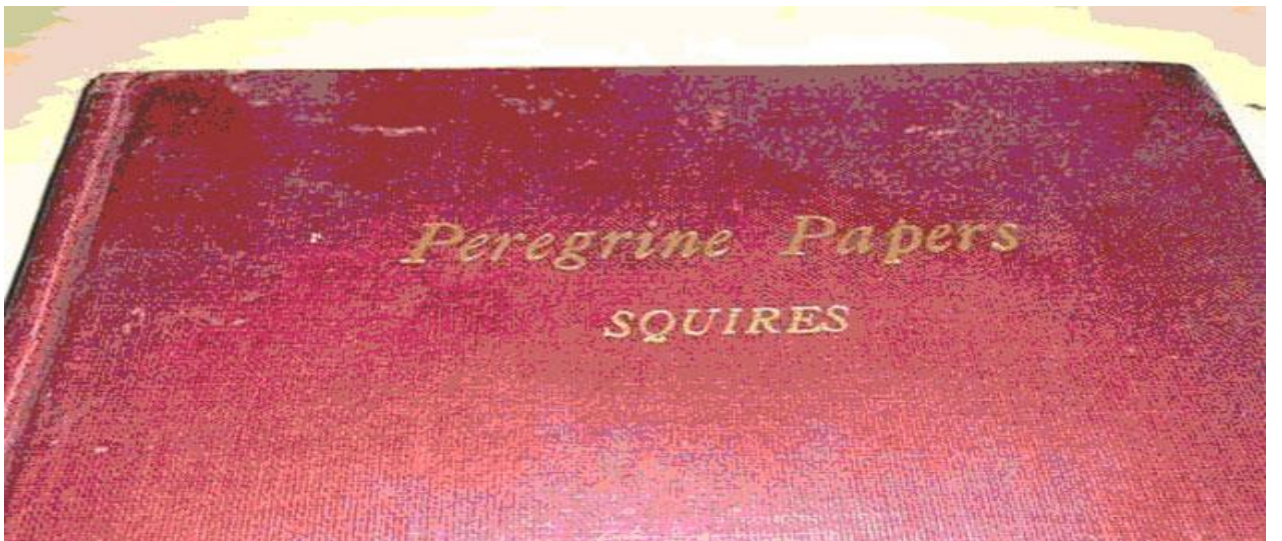
Squires'in kitabını merkeze alarak adı dikkatimi çeken 2-3 kitaptan daha hızlı tarama ile sayfa seçerek okuma yaptım. İngilizcesi olmayan vatandaşlarımız için tercümelerini de ekleyerek bir yazı hazırladım. 300 kitabın arasında İngiliz ordusunda Allenby'nin Filistin ve Kudüs seferinde yer almış Yüzbaşı Vivian Gilbert'in Hikâye leştirdiği "Allenby ile Kudüs'e Son Haçlı Seferinin Maceraları - The Romance of the Last Crusade - With Allenby to Jerusalem" kitabı ile Mortlock'un 1. Dünya Savaşında Britanya İmparatorluğu'nun Mısır, Filistin ve Suriye Seferleri'ni anlattığı kitabından birkaç görüntü aldım.

Birinci Dünya Savaşı'nın özellikle Osmanlı İmparatorluğu'na karşı olma ve İslam'ın geriletilmesi boyutu ile bir haçlı seferi olarak görüldüğünü hayretle gözlemledim.

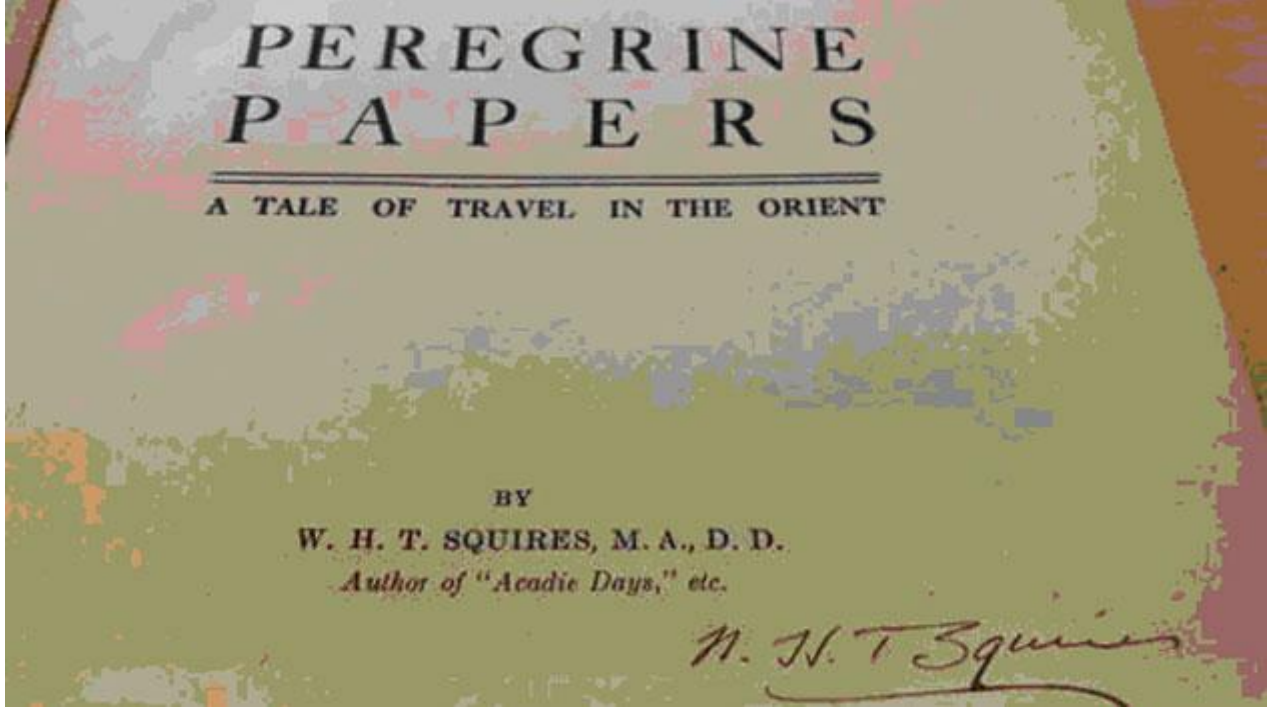
Batılı misyoner teşkilatlarının, YMCA gibi Amerikan Hristiyan gençlik kuruluşlarının o zamanlarda Birinci Dünya Savaşını, Hristiyanlığın beşiği Kudüs'ün kurtarılması ve Batının başına bela olan İslam'ın geriletilmesi boyutu ile nasıl bir Haçlı Seferi olarak gördüklerini ve propagandasını yapmış olduklarını farkettim.

Yine bu yılın Nisan ayı içerisinde Abu Dhabi kitap fuarında dolaşırken DAES üzerinden dünyada üretilen "İslam Terör Dinidir" algısı ve İslamofobi ile kitap yayınlamak için Emirlikler tarafından kurulan bir teşkilatın standına uğramıştım. Stand görevlileri ile sohbet ederken DAES'in İslam imajına büyük zarar verdiğini, bu maskenin nasıl olup da gölgelerden ortaya çıktığını, maskenin arkasında kimlerin olduğunu ve bunları gizlice kimin desteklediğini merak ettiğimi söyledim. Stand görevlilerinden birisi, "Ben İçişleri Bakanlığında-
nım, Size şunu söyleyebilirim: "DAES is a business enterprise" demişti. Yani, müşterisi olan bir iş girişimi, bu işten para kazanan ve bunlara para ödeyenler var. Bunlara iş verenlerin hedefleri nedir henüz bilmiyoruz ama bir gün öğreniriz inşallah.

Ayrıca bu kadar okumadan sonra Squires'e atfedilerek Türkiye'de dolaşıma sokulan Türkçe mesajın Kudüs'e son saldırılar bağlamında İslam Dünyasını içinden bölerek saldırganların amaçlarına hizmet edeceğini düşünüyorum.

Amazon'dan 20 USD' a alıp getirttiğim kitabın kapak fotoğrafı

Kitabın tam adı. İçinde yazarın imzası

CONTENTS	
I. Romeo and Juliet.....	5
II. The Golden Tagus.....	12
III. On Classic Seas.....	18
IV. The Gates of Lebanon.....	24
V. A Romance of Baalbek.....	30
VI. The Queen of the Desert.....	41
VII. The Silken Thread.....	47
VIII. In the Footsteps of St. Paul.....	54
IX. The Galilean Shore.....	59
X. The Horse of Hettin.....	66

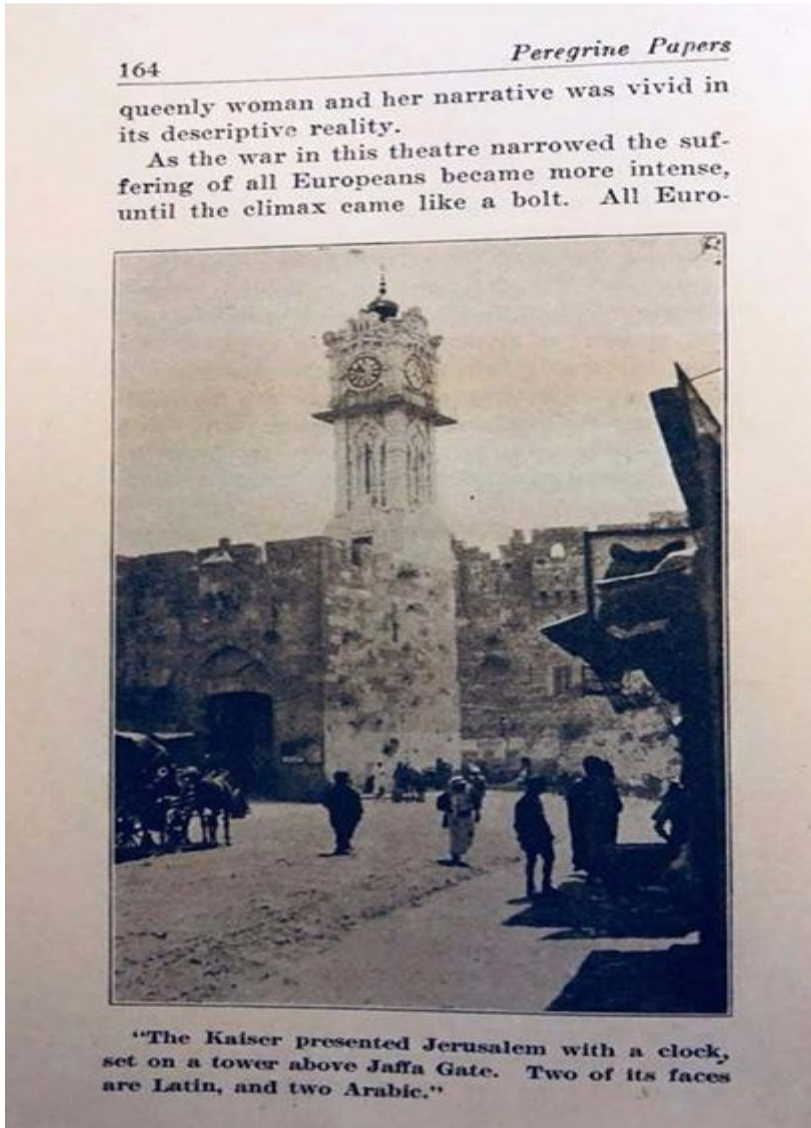
Sonra kitabı şu meşhur hemşire hikâyesi için baştan sona taradım. Bulduğum Hikâye Mortlock'un kitabında biraz kısaltarak alıntıladığı Hikâyenin aynısı idi. Ancak Squires kendi kitabında olayı biraz daha teferruatlı anlatmıştı.

Berberce okuyalım. Hikâye kitabın 163'üncü sayfasında bu paragraf ile başlıyor

Squires'in Kaleminden

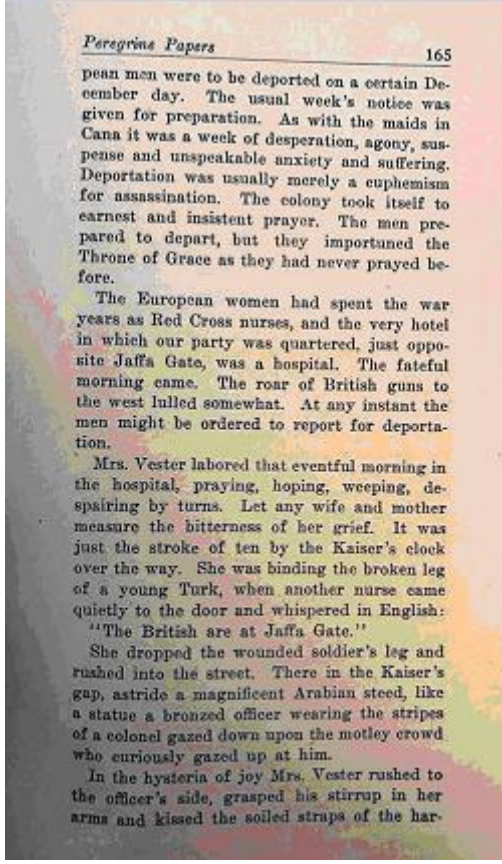
A delightful feature of our sojourn in Jerusalem was a Sunday afternoon prayer meeting in the parlors of the elegant home of Fred Vester, the merchant prince of the city. Mrs. Vester told me her war experiences. She is a

Kudüs'teki ikametimizin keyifli bir anı, şehrin tüccar prensi olarak da bilinen bay Fred Vester'in şık evinin salonlarında gerçekleşen bir pazar öğleden sonrası duası/ibadeti toplantısı idi. Orada Bayan Vester bana savaş tecrübelerini anlatmıştı.

Kendisi kraliçe gibi bir kadındı ve Hikâyesi, betimleyici gerçekliği içinde çok canlı idi. (Buradan, Squires'in İngilizler şehre girdiğinde orada olmadığını ve Hikâyesini, Bayan Vester'in ağzından dinleyip kitabına aktardığını anlıyoruz. Devam edelim.)

Bu bölgedeki savaş çemberi daraldıkça şehirdeki Avrupalıların ıstırapları daha da yoğun hale gelmiş, ıstırapın doruk noktası ise bir yıldırım gibi gelmişti.

Şehirdeki tüm Avrupalı erkekler Aralık içerisinde bir günde sınır dışı edilecekti. Her zamanki gibi hazırlanmak için bir hafta süre verilmişti. Cana'daki hizmetliler gibi, bu tam bir umutsuzluk, acı, büyük bir tedirginlik ve ıstırap haftası idi. **Sınır dışı edilmek genellikle suikastın edebi dille ifadesi idi.**

Koloni kendisini en ciddi ve ısrarlı dualara adanmıştı. Erkekler bir yandan ayrılmaya hazırlanırken diğer yandan tanrının inayet tahtına daha önce hiç yapmadıkları bir ciddiyetle ibadet ediyorlardı.

Savaş yıllarda, şehirdeki Avrupa'lı kadınlar Kızılhaç hemşireleri olarak çalışmaktaydılar ve şu anda grubumuzun kalmakta olduğu Yafa kapısı karşısındaki otel de bir hastane idi. O kader sabahı gelmişti. İngiliz silahlarının kükremeleri yatışmıştı. Her an erkeklerin sınır dışı edilmek için toplanmaları talimatı gelebilirdi.

(Hatırlayalım: Şehrin tüccar prensi olarak bilinen Bay Fred Vester'in eşi olan) bayan Vester o olay dolu sabahı sırayla umutlanarak, ağlayarak, dua ederek ve çalışarak hastanede geçirmişti. Onun kederinin şiddetini ancak bir anne veya bir eş anlayabilirdi.

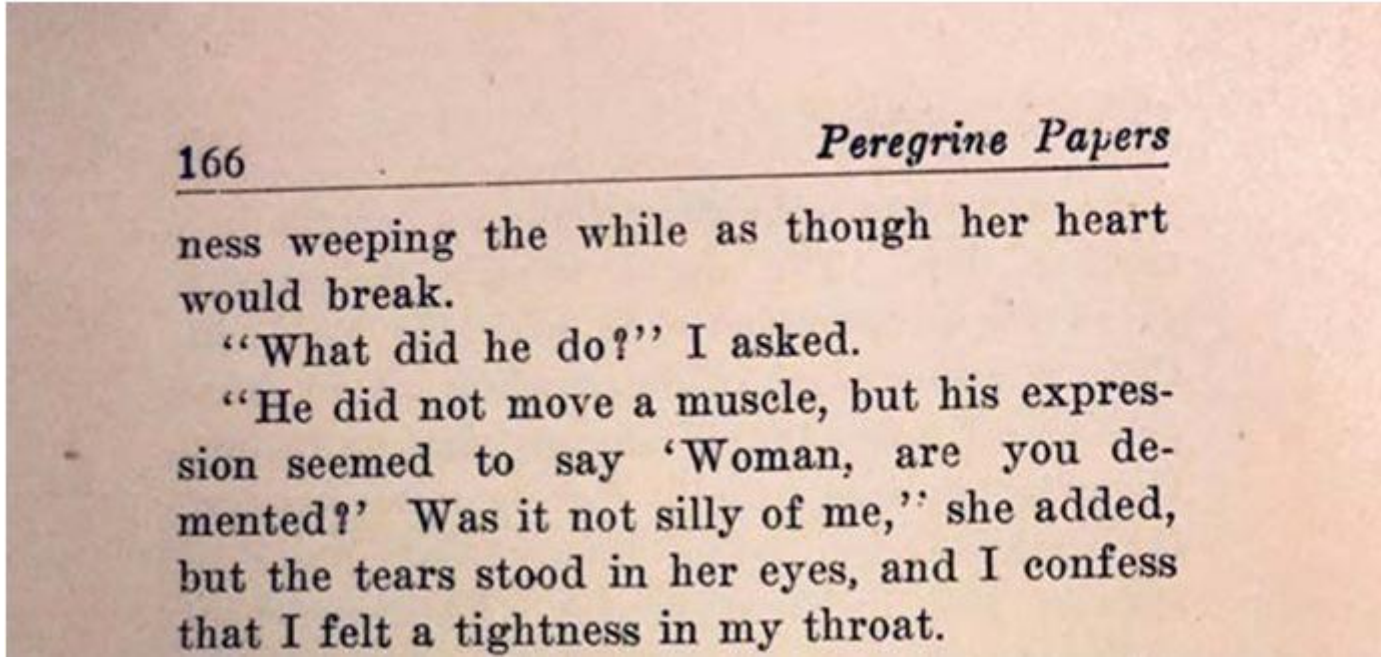
Kaiser'in saat kulesi saat 10'u henüz vurmuştu. Diğer bir hemşirenin sessizce kapıya gelip İngilizce olarak "İngilizler yafa Kapısında" sözlerini fısıldadığında Bayan Vester genç bir

Türk'ün kırılmış bacağını sarmakta idi. O anda Bayan Vester yaralı askerin bacağını bıraktığı gibi sokağa koşmuştu.

Orada, tam Kaiser geçidi önünde, muhteşem bir Arap atının sırtında bronz bir heykel gibi dikilerek kendisine merakla bakan hareketli bir kalabalığı tepeden bir bakışla süzen ve üzerinde albay rütbesine ait işaretler bulunan bir subay görmüştü.

Neşe ve coşkunun histerisi içerisinde Bayan Vester bir koşuda subayın yanına varmış ve bir atılımda koşumların toprağa bulanmış üzengilerini kollarıyla sarmış kalbi ortadan yarılacakmış gibi ağlamaya başlamıştı.

(Bayan Vester'e subayı kast ederek) Ne yaptı diye sordum.

Tek bir adalesini bile kıpırdatmadı ancak yüzünde "Kadın bunadın mı?" ifadesi vardı, Sonra Bayan Vester "Yaptığım çok aptalcaymış değil mi" diye sordu. Ancak gözyaşları göz pınarlarında birikmişti ve itiraf etmeliyim yutkunamadığımı hissettim.

KİTAPTAKİ HİKÂYE BURADA BİTİYOR. ŞİMDİ HİKAYE ÜZERİNDE BİRAZ DÜŞÜNELİM.

1. Hikâye kitabın 163. sayfasında başlayıp 166. sayfada böylece bitiyor. Kitapta Halep'te geçen başka bir Hikâye yok. Yazarın başkaca bir gezi kitabı da yok. Farkettiğiniz gibi Türkiye'de dolaşan Türkçe versiyonu Arap ve İslam düşmanlığı için kaleme alınmış ve Hikâyenin aslı ile bir alakası yok.

2. Öncelikle Hikâyenin aslı Halep'te değil Kudüs'te geçiyor. Dr. W.H.T. Squires bayan bir hemşire filan değil Virjinya'lı (ABD) bir seyyah misyoner ve doktor, bir erkek. Kudüs'e sonradan gitmiş. Hikâyenin kahramanı ise Katolik bir hemşire filan değil. Şehrin büyük tüccarla-

rından (İngiliz olduğu anlaşılıyor) Bay Fred Vester'in karısı olan Bayan Vester. Kendisi Kızılhaç hemşiresi olarak çalışırken başına gelen bir olayı sonradan Squires'e anlatması ile yazar konudan haberdar oluyor.

3. Kitabın adı da "Halep Hatıralarım" değil "Seyahat Yazıları - Doğuda Bir Seyyahat Hikâyesi".

4. Kitapta Halep'te veya Kudüs'te hastanede yaralı yatan 3 tabur Türk askeri filan yok. Hastaneyi basıp onları tekbirlerle süngüden geçiren Arap'lar filan hiç yok. Hemşirenin de öyle bunlara günlerce ağladığı filan hiç yok. Hatta İngilizlerin şehre girdiğini duyunca hemşire o anda kırık bacağını sarmakta olduğu yaralı genç Türk'ün bacağını fırlattığı gibi koşarak Yafa kapısına doğru gidiyor ve Kaiser Geçidi önünde şehre giriş yapan İngiliz askerlerinin başındaki subayın koşumlarına sarılarak sevinçten ağlıyor.

5. Ayrıca araştırmalarım sırasında şu anda mevcudu olmayan kitapları taratıp bir abonelik ile erişime sunan bir web sitesi bile buldum. Aylık 10 USD abonelik karşılığında istediğiniz sayıda kitabı PDF olarak indirebiliyorsunuz. Birinci dünya savaşı öncesi ve sonrasında yayınlanmış, haçlılar, Kudüs, Siyonizm, İsrail'in kuruluş çalışmaları, İslam, Sömürgecilik hakkında yüzlerce kitaba eriştim ve bunlardan 300 civarında adedini PDF olarak indirdim. Müsait bir vakitte sınıflandırılmayı bekliyorlar. Bazılarına sonra bakmak üzere hızla gözden geçirdim.

6. Bunların arasında İngiliz Casusu Lawrence hakkında 10 civarında kitap da var. Arap isyanını anlatıyor. Vakit bulursam inceleyeceğim.

7. Hepsinin ortak tarafı şu: İngilizler'in 1. Dünya Savaşındaki Mısır, Filistin ve Suriye seferi "Kudüs'ün 623 yıllık İslam esaretinden kurtarılmasını sağlayan son haçlı seferi olarak görüyorlar.

8. Türkiye'de dolaşan uyduruk Hikâye yi kim niye yazmış malum. Biraz Arap düşmanlığı yapmak istemişler. Bulmuşlar Dr. W.H.T. Squires'in adını, bulmuşlar Hikâye sini ve kitabını... Kitabın aslını kim bulacak, uydur Hikâyeyi ve dolaşıma sok. Sosyal medya çok yalan kaldırır. Propagandanın en önemli yöntemi bir yalanı defalarca söyleyerek kitleleri bu yalanın doğru olduğuna inandırmaktır. Sosyal medya buna çok uygun, kimse aslını astarını araştırmadan gelen mesajları iletiyor.

9. Türkiye'de dolaşan uyduruk mesajın şöyle bir bilinçaltı mesajı da var: Malum Türkiye'de şu kadar milyon Suriye'li var. Bunları kim memlekete soktu. Malum Halep de Suriye'den bir şehir. Uyduruk Hikâyeyi Halep'e taşıyınca "Onlar da bizi arkadan vurmıştu, hatta hastane basıp yaralı askerlerimizi süngüden geçirmişlerdi, şimdi onlar eziliyor, bizim askerlerin intikamı alınıyor, oh olsun" gibi bir bilinç altı mesajı da gönderiyor.

10. Hatta dolaylı olarak Hikâyenin Kudüs meselesini biraz dışsallaştırdığı bile söylenebilir. "Zaten hastaneyi basıp yaralı askerlerimizi tekbirlerle süngüden geçirdikleri gün Kudüs'ün Osmanlı elinden çıkmasına sevinip gösteri bile yapmışlardı. Oh olsun sürünsünler mesajı da alttan alta veriyor. Yani biraz da "Bu sefer de Kudüs için onlar üzülürken biz sevinelim" bilinçaltı mesajını veriyor.

MİSYONER SQUIRES KİTABINDA BAŞKA NELER YAZMIŞ

Bu arada Hikâyenin sosyal medyada dolaşan versiyonunun şefkat timsali Türk Dostu hemşiresi (Bay Gezgin Misyoner Dr. W.H.T. Squires) bakın kitabının son bölümünde Türkler hakkında neler yazmış. İbretle okuyalım.

Misyoner Doktorun yazdıkları üzerinden misyonerlerin ve Batının Osmanlı ve Türkiye'yi nasıl gördüklerine baktığımızda 1. Dünya Savaşı ve Osmanlı'nın parçalanmasına yol açan savaşların nasıl İslam'ın etkisinin sınırlanmasına yönelik haçlı seferleri gibi görüldüğünü şaşırarak fark edeceksiniz.

Batının bu bakış açısı bizim okullarda okuduğumuz tarih kitaplarımızda bize hiç bahsedilmeyen bir şey. Bunu bunca yıl sonra fark etmek ise bizim ayıbımız. Hiç merak edip de 1. Dünya Savaşı hakkında batılı tarihçiler tarafından ve misyoner dünyasında neler yazılmış hiç bakmamışız.

KİTABIN SON BÖLÜMÜNDEN ALINTILAR

(Not: Misyoner yazarın ifadelerindeki kusurlar kendisine aittir ve bu üslup özellikle gizlenmeden tercüme yapılmıştır.)

XXV.

THE WANING CRESCENT.

Mohammedanism has received its death blow. It is not that the false prophet has lost his power, nor that his fanatical adherents are ready to turn to Christianity, nor that there will be no Moslems in the world the next hundred years or two; but the crescent is waning. Every passing year will see its influence, numbers and prestige decline. Mohammed will never again be so potent a factor in the religion and politics of the world as he has been these twelve centuries gone.

I.

Mohammedanism has ever been a political system as well as a religion. It has never existed and cannot exist without a state. The last and the greatest state was Turkey. So long as the Sultan of Turkey sat upon his throne (and it made no difference to the ignorant Moslem how insecure that throne might be) there was a unity, a head to that religion. With the passing of Turkey all prestige is gone.

BATMAKTA OLAN HİLAL

Muhammedanism ölüm darbesini aldı. Sahte peygamberin gücünü kaybettiğini, fanatik takipçilerinin Hristiyan olmaya hazır olduğunu ya da önümüzdeki bir iki yüzyıl içerisinde dünyada hiç Müslüman kalmayacağını söylemiyorum ancak hilal batmakta. Her gelecek yıl etkisinin, sayılarının ve prestijinin azaldığını göreceğiz. Muhammed artık hiçbir zaman geçtiğimiz 12 yüzyılda olduğu gibi dünyanın din ve politika sahnesinde bu kadar güçlü bir faktör olmayacak.

Muhammedanism her zaman bir din olduğu kadar bir politik sistem de olmuştu. Hiçbir zaman bir devlet olmadan var olamadı ve var olamayacak. Türkiye'deki Sultan tahtında oturduğu sürece (Cahil Müslümanlar için bu tahtın ne kadar güvensiz olduğunun bir önemi yoktur) bu dinde bir birlik ve ona bir baş vardı. Türkiye'nin zayıflaması ile tüm prestiji gitti.

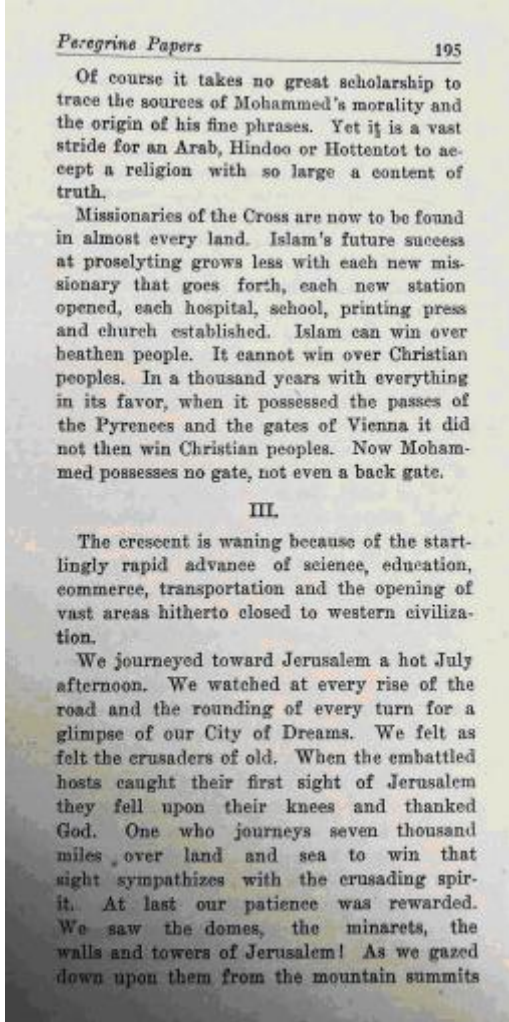
194

Peregrine Papers

“My friend,” I replied, “I admire your sublime optimism. You hope well in spite of stubborn facts. But if you live to see the years of Methuselah you will not live long enough to see Turkish power re-established. Turkish power is dead, save as a third-rate state.”

The significance of that Moslem's logic was his instinctive and tacit admission that Islam's only hope is in a Moslem state. The political power of the Turk, like the temporal power of the Pope has gone—absolutely and forever! Without temporal power the Catholic Church lives and thrives. Without political power Islam is doomed.

Bu Müslüman'ın mantığındaki dile getirilmeyen ve saklı kabulün belirgin iması şuydu: İslam'ın en önemli umudu bir Müslüman devlettir. Papa'nın dünyevi gücü gibi Türk'ün politik gücü de mutlak olarak ve sonsuza kadar gitti. Dünyevi gücü olmadan bile Katolik Kilisesi yaşıyor ve canlanıyor. Politik gücü olmadan ise İslam yok olmaya mahkûmdur.

Haçın misyonerleri dünyanın her köşesinde varlar. Buralarda açılan her kilise, okul, hastane, matbaa, misyon istasyonu ve buralara giden her misyoner İslam'ın gelecekteki başarı şansını azaltıyor. İslam kâfirlerin kalbini kazanabilir fakat Hristiyan halkları kazanamaz.

and master. The more ignorant Mohammedans believed that a woman has neither brains nor soul. She is to be treated as an animal, bought and sold instead of being married for love.

All is changing. Women are now demanding and receiving equal rights in the home. They have cast aside customs, defied tradition and embarked upon fields of labor tabooed a few years since. They have definitely entered industry, and are consequently relieved, in part, of the economic dependence which has bound them for centuries.

V.

Our dragoman lives in Jerusalem. He and his family are an institution. He wears a fez and wraps his head in oriental fashion. He wears a dress, a long, loose robe of silk. He is as thoroughly oriental in spirit and thought as in appearance.

He is an Episcopalian. Throughout Syria and Palestine evidences of the efficient work done by the Church of England are apparent. That mission work is the hope of Palestine. They have carried Jesus Christ again to the land that received Him not. Some (as for instance this large and influential family of professional and expert guides) have received him. More and more they will turn to Him.

In the suburbs of Jerusalem, the Church of England has a splendid school, St. George's. It is taxed to its capacity, especially since the war. The sheiks, nobility, aristocracy and richer classes of Arabia wish an English education for their children. They not only request but demand entrance to this school.

Kudüs'ün banliyösünde İngiltere Kilisesi'nin harika bir okulu var: St. George's. Tüm öğrenci kapasitesi dolu.

Arabistan'ın şeyhleri, asiller, aristokrasisi ve zenginleri özellikle savaştan sonra çocukları için İngilizce eğitim istiyorlar.

Bu okula girmek için rica etmiyorlar talep ediyorlar.

"But," I protested, "are not these Arabs Mohammedans?"

"Yes," replied our dragoman, "they are Moslems, but they want their children taught English."

"But do they not know that their children will likely become Christians, if taught in English schools?"

"Since the war," replied the guide, "there has been a change. The old folk will remain Mohammedans, but they are willing for their children to become Christians—they see the difference since Allenby came in."

The man who made that statement knows. He lives under the shadow of the school. He speaks, reads and writes Arabic, and travels constantly over the Levant. He is thoroughly conversant with the situation.

VI.

Where are the Turks? For eight centuries they ruled and ruined these lands, once the richest on earth. I expected to see Turks in Beyrout, Damascus, Jerusalem and Egypt. There were Syrians, Arabians, Armenians, Jews, French, English, Italians, Greeks, Palestinians, Egyptians, Negroes and Americans; but never a Turk.

An American, who resides in Jerusalem, said, "The Americans have a total misapprehension about the Turks. There were never any Turks here except the governing class. They came and went, as the English in India. They did not mingle, nor intermarry with the natives. Before the evacuation the Germans left. We had many Germans for a while. After the Germans the Turks left. They are gone as

O zaman ben itiraz ettim. Bunlar Arap Muhammedi'ler değil mi?

Suriye'deki İngiliz Kilisesi Misyonunun da yönetici olan ve kendisi de bir Episcopal olan baş misyoner cevapladı: Evet Müslümanlar ama çocuklarına İngilizce öğretmek istiyorlar. Sordum: Ama çocuklarını İngiliz okullarında okuturlarsa onların Hristiyan olacağından çekinmiyorlar mı?

Savaştan beri bir değişim oldu diye cevapladı rehber. İhtiyarlar Muhammedi olarak kalırlar ancak Allenby geldikten sonra farkı görüyorlar ve çocuklarının Hristiyan olmasını istiyorlar.

medans," he said. "In 1914, they were insolent, now they are polite. In 1914, their mosques were crowded; now they are empty. In 1914, if you met a Moslem on a narrow street, he would not budge, the Christian dog must step aside; now they act like whipped curs. In 1914, they would not permit Christians to enter their holy places; we were shut out of many mosques; now they are willing for Christians to come, and anxious, if they can get a few piastres as a fee. In 1914, the city rang with their wild calls to prayer, five times daily; now the calls are faint and unobtrusive."

I had never visited a Moslem land before, but I found them uniformly spiritless, docile, polite, never aggressive. The Mosque of Omar in Jerusalem is the most sacred place in the world to a Mohammedan, except only Mecca. The Moslems retain it as before the British came. The English flag flies over all the land. English soldiers keep order in the streets, English money circulates in trade and the English language is heard increasingly in the bazaars, but England never disturbs the prejudices of her subjects. England is wise and tactful. Of all things, she wants peace.

Twice we visited the Mosque of Omar. I expected to see it crowded with fanatical Moslems. I expected to see pilgrims there from the four quarters of Islam. To be sure, we did not go on Friday, but on both occasions the Mosque was deserted. There was not one solitary worshipper at prayer, not one! We had the Mosque to ourselves on both visits.

Nor was there one in the magnificent El Aksa built over Solomon's quarries. We saw a few praying in the mosque in Damascus and

1914'te camileri doluydu, şimdi bomboş.

1914'te dar bir sokakta karşı karşıya geldiğinizde size yol vermez, Hristiyan köpek kenara çekilsin diye düşünürdü şimdi (işgal altında) kamçılanmış sokak köpeği gibiler. 1914'te bizi çoğu camilerine ve kutsal yerlerine sokmazlardı, şimdi Hristiyanlar gelsin de birkaç kuruş giriş ücreti alalım diye bakıyorlar.

1914'te şehir namaza çılgın çağruları ile yankılanırdı, şimdi ezanlar rahatsız edici değil ve zayıf.

washing his clothes and hanging them on a line to dry—within the holy precincts of the great University Mosque! Men in filthy rags lay asleep in the corners, covered with flies and vermin. Such is the University of Cairo.

No stream rises higher than its source. This is the intellectual citadel of Mohammedanism. It is not strange that its fruits are everywhere degradation, filth, disease, stagnation, ignorance, fanaticism and decay, mental, economic, political, military, moral, physical and spiritual.

An expert observer, Donald Maxwell, in a recent book, "The Last Crusade," has this trenchant criticism of Turkish rule, and the Mohammedan religion:

"You may travel up and down the country and look in vain for one good thing that the Turk has done, one trace of art, one piece of architecture, one contribution in any way to science or knowledge. The Turk cuts down, but never plants. The great irrigation works which made Mesopotamia the granary of the ancient world were not allowed to decay until the Turk came. The blight of Turkish rule descended like a destroying plague. If a man by private enterprise did something to irrigate his land and improve his crops, the Turk came down like a wolf on the fold as a tax collector, so that the last state of that man was worse than the first, and no one dared follow his example."

IX.

Mohammedanism has been the only rival of Christianity. Other religions, as Judaism, Confucianism, Shintoism, Brahmanism do not and have never made a universal appeal. Moham-

Uzman Gözlemci Robert Maxwell "Son Haçlı Seferi" adlı kitabında Türk Yönetiminin ve Muhammedi Dininin keskin eleştirisinde şunu söyler: Ülkeyi aşağıdan yukarı dolaşıp Türk'ün yaptığı tek bir şeyi boşu boşuna ararsınız, bir sanat eseri, bir mimari eseri, bilim ve bilgiye ufak bir katkı. Türk ağacı keser ama yenisini dikmez. Mezopotamya'yı dünyanın yeşillik bahçesi yapan sulama sistemleri Türk gelene kadar bakım yapılarak işletiliyordu. Türk yönetimi bir afet veya salgın hastalık gibi bölgenin üzerine çöktü. Muhammedilik Hristiyanlığın tek rakibi idi. Judaism, Şintoizm, Brahmanizm hiçbir zaman evrensel bir çekime sahip olmadılar.

med alone sought to rival Jesus Christ. The crescent alone sought to supplant the Cross.

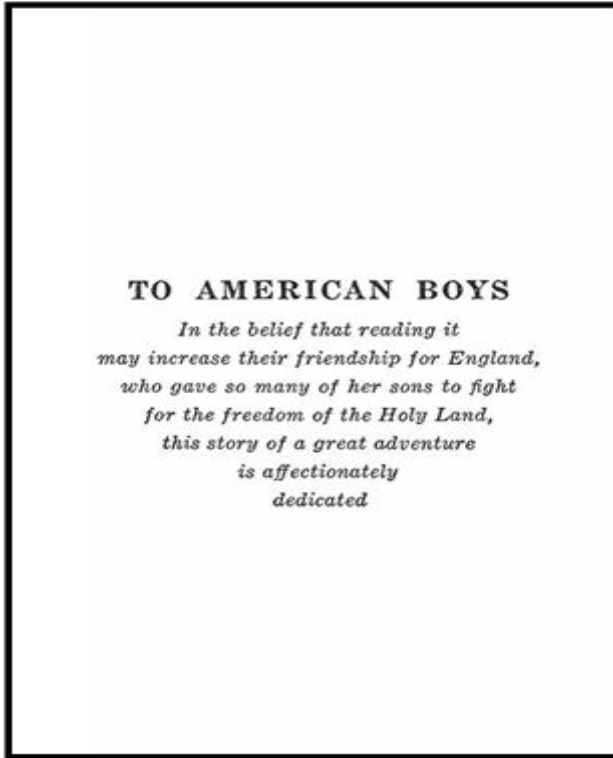
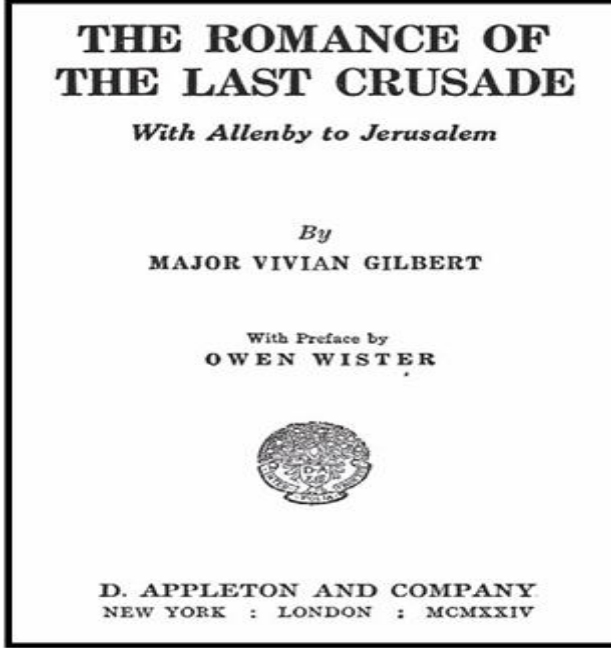
In the days of Charles Martel when the Saracens swept over the Pyrennes and into the plains of France the Cross seemed in danger of extinction. But today the Crescent is waning. Turkey staked all on the issue of the late great war. She signed her death warrant, and that of Islam. Mohammed has received his death blow.

The End.

Sadece Muhammed İsa'ya rakip olmaya çalıştı. Hilal tek başına haçın yerini almaya çalıştı. Fakat bugün Türkiye bütün kozlarını büyük savaş üzerine oynadı ve kaybetti. Kendisinin ve İslam'ın ölüm emrini imzalamış oldu.

Muhammed öldürücü darbeyi yedi.

Yüzbaşı Vivian Green'in kitabının kapak sayfası

Yüzbaşı kitabın başına böyle bir hitap da koymuş: Bu kitabı okumalarının, çok sayıda evladını Kutsal Toprakların kurtarılması için feda eden İngiltere ile dostluklarını arttıracığı inancıyla, bu büyük maceranın Hikâyesi Amerikan gençlerine adanmıştır.

Donald Maxwell'in adı geçen kitabının kapak sayfaları: Son Haçlı Seferi

The Last Crusade

BY DONALD MAXWELL

WITH 100 SKETCHES IN COLOUR, MONOCHROME AND LINE MADE BY THE AUTHOR IN THE AUTUMN AND WINTER OF 1918, WHEN SENT ON DUTY TO PALESTINE BY THE ADMIRALTY FOR THE IMPERIAL WAR MUSEUM

LONDON: JOHN LANE, THE BODLEY HEAD
NEW YORK: JOHN LANE COMPANY. MCMXX